

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

Aan
de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag

Ministerie van Defensie

Plein 4
MPC 58B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Onze referentie

BS2023003704

*Bij beantwoording, datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

Datum 17 mei 2023
Betreft Financiële verantwoording 2022 project Verwerving F-35

Mede namens de Minister van Economische Zaken en Klimaat bied ik u, conform de brief van de Vaste Commissie Defensie 'Overbrengen commissiebesluiten inzake informatievoorziening F-35' (kenmerk 2018Z08483/2018D29125) en de (gewijzigde) uitgangspuntennotitie groot project Verwerving F-35 (kenmerk 2019Z03999/2019D09255), de financiële verantwoording over het jaar 2022 van het project Verwerving F-35 aan.

De financiële verantwoording over het voorgaande kalenderjaar wordt vergezeld van een controleverklaring van de Auditdienst Rijk.

DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE,

mr. drs. C.A. van der Maat

Financiële verantwoording 2022 project Verwerving F-35

Ministerie van Defensie

Datum
17 mei 2023

Onze referentie
BS2023003704

Tabel 1: Gerealiseerde ontvangsten (in miljoen €)

	ontvangen t/m 2021	ontvangen in 2022	ontvangen t/m 2022
Enmalige bijdrage industrie	4,5	0,0	4,5
Afdrachten uit hoofde van omzet	22,2	5,4	27,6
Verrekening PRL voorschot	15,1	0,0	15,1
Royalty's	18,9	3,8	22,7
Overig	0,4	0,0	0,4
Totaal	61,1	9,2	70,3

Tabel 2: Gerealiseerde betalingen (in miljoen €)

	betaald t/m 2021	betaald in 2022	betaald t/m 2022
<i>Concept Demonstration Phase (Defensie)</i>	10,5	0,0	10,5
<i>Concept Demonstration Phase (EZK)</i>	82,8	0,0	82,8
<i>System Development and Demonstration</i>	792,2	0,0	792,2
Nederlandse projecten	38,3	0,0	38,3
Voortgezette verwervingsvoorbereiding	3.563,0	711,5	4.274,5
Bijdrage doorontwikkeling PSFD-fase	59,5	0,0	59,5
Totaal	4.546,3	711,5	5.257,8

Tabel 3: Aangegane en openstaande verplichtingen (in miljoen €)

Deelfasen	openstaand per 31-12-21	aangegaan in 2022	betaald in 2022	openstaand per 31-12-22
Voortgezette verwervingsvoorbereiding	826,0	1.167,6	711,5	1.282,1
Bijdrage doorontwikkeling PSFD-fase	4,3	0,3	0,0	4,6
Totaal	830,3	1.167,9	711,5	1.286,7

Tabel 4: Openstaande voorschotten (in miljoen €)

Deelfasen	openstaand per 31-12-21	nieuw in 2022	verrekend in 2022	openstaand per 31-12-22
Nederlandse projecten	14,7	0,0	2,7	12,0
Voortgezette verwervingsvoorbereiding	74,0	30,8	9,6	95,2
Bijdrage doorontwikkeling PSFD-fase	20,6	0,0	3,2	17,4
Totaal	109,3	30,8	15,5	124,6

Tabel 5: Openstaande vorderingen (in miljoen €)

Openstaande vorderingen (in miljoen €)	openstaand per 31-12-21	ingesteld in 2022	ontvangen in 2022	openstaand per 31-12-22
Royalty's geleverde FMS toestellen	4,3	3,2	3,8	3,7

Toelichting bij tabellen 1 t/m 5

Ministerie van Defensie

Datum
17 mei 2023

Onze referentie
BS2023003704

Algemeen

Bovenstaande tabellen geven voor de verschillende fasen van het project inzicht in de gerealiseerde ontvangsten, de gerealiseerde betalingen, de aangegane en openstaande verplichtingen, de verstrekte, verrekenende en de openstaande voorschotten, de ingestelde, ontvangen en openstaande vorderingen naar de stand van begin en ultimo 2022. Dit overzicht is opgesteld in overeenstemming met de vereisten voor financiële verslaggeving, zoals opgenomen in de Comptabiliteitswet en de Regeling Grote Projecten.

Als gevolg van het kabinetsbesluit om mee- en tegenvallers voor investeringsprojecten als gevolg van valutaontwikkelingen voortaan als niet plafondrelevante mutaties te verwerken (Kamerstuk 35 300-X-84) worden de betalingen, openstaande verplichtingen, voorschotten en vorderingen in US dollars gewaardeerd tegen de meest recente CEP-koers voor de US dollar (\$ 1,14 = € 1,00). Dit geldt niet voor de betalingen, openstaande verplichtingen en voorschotten waarvoor in het verleden een termijnvalutacontract is afgesloten, deze worden gewaardeerd tegen de in het contract gehanteerde koers.

Btw

In 2020 heeft Defensie geconstateerd dat over de jaren 2015-2019 over bepaalde betaalde facturen voor diensten (nog) geen btw was afgedragen. Defensie heeft daarop in 2020 een inschatting gemaakt van het nog verschuldigde bedrag over de vijf voorgaande jaren. Dit bedrag van € 29,3 miljoen is in 2020 door Defensie aan de Belastingdienst afgedragen. Tevens is de ADR gevraagd een onderzoek uit te voeren om de gegevens die door Defensie gebruikt worden voor het berekenen van de btw-afdracht van het project Verwerving F-35 te valideren. Defensie heeft op basis van het conceptrapport van de ADR in 2022 diverse verbeteringen doorgevoerd in de financiële administratie van het project. De ADR heeft eind 2022 een afloopcontrole uitgevoerd en het onderzoek afgerond. De conclusie is dat Defensie na uitgevoerde verbeteracties beschikt over betrouwbare gegevens om de benodigde btw-afdracht te kunnen bepalen.

Op basis van de verbeterde administratie heeft Defensie een definitieve berekening gemaakt over de verschuldigde btw over de jaren 2015-2019. Defensie heeft de uitkomsten hiervan gedeeld met de Belastingdienst, zodat de Belastingdienst een definitief oordeel kan geven. Het voorlopige oordeel is dat Defensie een klein gedeelte van het reeds afgedragen bedrag zal terugkrijgen van de Belastingdienst.

In afwachting van het definitieve oordeel van de Belastingdienst is in 2020 een gedeelte (€ 15,7 miljoen) van het afgedragen bedrag van € 29,3 miljoen op het projectbudget belast. Na het definitieve oordeel zal het restant van het bedrag in 2023 alsnog op het projectbudget worden belast. Bij facturen vanaf 2020 draagt Defensie de btw conform de wettelijke regels af.

Ontvangsten

In 2022 heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat € 5,4 miljoen aan afdrachten ontvangen uit hoofde van € 269,9 miljoen aan omzet in 2021 door de Medefinancieringsovereenkomst-bedrijven (MFO-bedrijven). Het totaal aan ontvangsten sinds 2008 bedraagt hiermee € 27,6 miljoen exclusief de eenmalige bijdrage van de industrie in 2002 van € 4,5 miljoen. Van de *Foreign Military Sales (FMS)*-partnerlanden is in 2022 € 3,8 miljoen aan royalty's ontvangen.

Betalingen

In 2022 is, onder Voortgezette Verwervingsvoorbereiding, een bedrag van € 711,5

miljoen betaald. Hiermee komt de totale betalingstand tot en met 2022 op € 4.274,5 miljoen. Dit zijn de betalingen die betrekking hebben op de reeds geleverde F35's en het daarbij behorend materieel.

Ministerie van Defensie

Datum
17 mei 2023

Onze referentie
BS2023003704

Verplichtingen

In 2022 is er onder Voortgezette Verwervingsvoorbereiding € 1.167,6 miljoen aan verplichtingen aangegaan. Per 31 december 2022 staat er op deze post in totaal € 1.282,1 miljoen aan verplichtingen open.

Voorschotten

Alle voorschotten van voor 2008 zijn tegen de maandkoers van december 2007 gewaardeerd. De voorschotten vanaf 2008 zijn gewaardeerd tegen de op het moment van verstrekking geldende maandkoers of de op dat moment geldende CEP-koers voor de US dollar (2021 \$1,22 = € 1,00 en 2022: \$ 1,14 = € 1,00). Uitgezonderd zijn de posten die met valutatermijncontracten zijn afgedekt, deze zijn opgenomen tegen de betreffende valutatermijnkoers. Na voltooiing van de desbetreffende werkzaamheden en/of levering van de desbetreffende goederen of diensten worden deze voorschotten administratief verrekend. Hierbij ontstaan geen koersverschillen. Zoals blijkt uit Tabel 4 heeft de stand voorschotten ultimo 2022 een omvang van € 124,6 miljoen.

Onder Voortgezette Verwervingsvoorbereiding is voor een bedrag van € 30,8 miljoen aan nieuwe voorschotten aangegaan en voor een bedrag van € 9,6 miljoen aan voorschotten verrekend. Onder de Nederlandse projecten en de doorontwikkeling van de *Production Sustainment en Follow-on Development*-fase zijn gedurende 2022 voor een bedrag aan €3,2 miljoen aan voorschotten verrekend.

Vorderingen

Zoals bekend zijn FMS-overeenkomsten gesloten voor de aanschaf van F-35 toestellen door niet-partnerlanden. Nederland ontvangt als partner bij de ontwikkeling van de F-35 royalty's voor de toestellen die aan niet-partnerlanden worden verkocht. Het JPO verschaft de partnerlanden op diverse momenten in het jaar een overzicht met de verwachte productie van toestellen en motoren voor niet-partnerlanden. Op basis van dit overzicht stelt Defensie jaarlijks een vordering in richting het JPO. De daadwerkelijke betaling van royalty's van het JPO aan Defensie kent enige vertraging in de tijd, wat het bedrag aan openstaande vorderingen verklaard.

Defensie heeft in 2022 voor € 3,2 miljoen aan vorderingen ingesteld. In 2022 is € 3,8 miljoen aan royalty's ontvangen (zie ook Ontvangsten). Per 31 december 2022 staat € 3,7 miljoen aan vorderingen open.